Gemeenteraad

Vergadering van 10 oktober 2023

Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

2023_RAAD_00053 Nota Reserves en Voorzieningen 2023

Auteur

Johan van der Wal

Overlegd met

Diverse collega's binnen de organisatie

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Andere betrokken portefeuillehouders

B. Harmsma

T. Jongman

M. Smit

Samenvatting

De 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' is toe aan actualisatie. Vergeleken met het document uit 2017 zien we dat een aantal reserves en voorzieningen in de afgelopen jaren is opgeheven zoals de 'Reserve Kernenbeleid'. Tegelijkertijd zijn er ook nieuwe reserves en voorzieningen. Een voorbeeld daarvan is 'Reserve energiecompensatie – maatschappelijke instellingen'. Wijzigingen zijn inzichtelijk gemaakt in een 'WAS/WORDT-tabel' die is bijgevoegd.

Aanvullend op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan, stellen we voor om de 'Reserve corona gerelateerde uitgaven Sociaal Domein', de 'Reorganisatievoorziening' en de 'Reserve te bestemmen rekeningsaldo' op te heffen. Tevens stellen we voor om de normering van de 'Algemene reserve – vaste buffer' aan te passen, waardoor het bedrag van deze reserve lager uitvalt. Het overschot storten we in de 'Algemene reserve – vrij besteedbaar'.

Beschrijving

Inleiding

Artikel 11 van de 'Financiële verordening gemeente Steenwijkerland 2018' vermeldt dat het college eens in de 4 jaar een nota reserves en voorzieningen ter vaststelling aan de raad aanbiedt. De 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' dient dan ook te worden geactualiseerd. In deze nota stelt de raad de richtlijnen vast voor het instellen, het opheffen en de omvang van de reserves. Kaders stellen voor voorzieningen is veelal niet aan de orde, omdat voorzieningen een verplicht karakter kennen. Vanwege de inzichtelijkheid wordt in de nota wel ingegaan op de voorzieningen.

Naast het stellen van kaders geeft de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023' een actueel en transparant overzicht van de gemeentelijke reserves en voorzieningen. Daarnaast wordt in de nota

het verloop en de verwachte omvang van de reserves en voorzieningen weergegeven voor de periode 2023 tot en met 2026 (stand Jaarrekening 2022).

Gewenst resultaat

Met de nieuwe Nota willen we:

1. Inzicht geven in het wettelijk kader rond reserves en voorzieningen;

2. De beleidsuitgangspunten en handelswijze rond reserves en voorzieningen laten vastleggen;

3. Een actueel en transparant overzicht geven van de gemeentelijke reserves en voorzieningen.

Argumenten

1.1 Voorstel is om twee reserves en een voorziening op te heffen. Voor de 'Reserve corona gerelateerde uitgaven Sociaal Domein' geldt dat in 2024 de laatste onttrekking plaatsvindt en er daarna geen middelen meer beschikbaar zijn. Bovendien ligt de corona periode gelukkig achter ons. Voor de 'Reserve te bestemmen rekeningsaldo' geldt dat de raad met het vaststellen van de Najaarsnota 2020 heeft besloten om niet langer 'te bestemmen'. Wij stellen daarom voor om deze reserve op te heffen. Indien de raad besluit om toch middelen over te hevelen naar een volgend begrotingsjaar ('te bestemmen') dan zijn we verplicht op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) om gebruik te maken van een reserve. Dit zou in een incidenteel geval ook kunnen verlopen via de 'Algemene reserve - vrij besteedbaar'. Tot slot stellen wij voor om de 'Reorganisatievoorziening' op te heffen. Reden is dat er geen middelen meer beschikbaar zijn en de reorganisatie is doorgevoerd.

1.2 We zien de afgelopen jaren dat de hoogte van de zogenaamde weerstandsratio boven de signaleringswaarde van 1,0 ligt. Gezien de uitkomsten is het verantwoord om de normering aan te passen. Het overschot storten we in de 'Algemene reserve – vrij besteedbaar'.

1.3 Voorstel is om de naamgeving van deze reserve te wijzigen in 'Reserve Fonds Leader', zonder verwijzing naar de looptijd van het Europees subsidieprogramma. Daarmee voorkomen we de titel van de reserve in de toekomst moeten wijzigen als een nieuwe subsidieperiode van start gaat.

1.4 Tijdens de raadsvergadering van 29 april 2008 heeft de toenmalige raad in totaal 10 criteria vastgesteld voor het onttrekken van middelen aan de Reserve Volkshuisvesting (raadsvoorstel is bijgevoegd). In de praktijk zien we dat er nog weinig gebruik is gemaakt van de beschikbare middelen.

Wij stellen voor de reserve te handhaven en voor onttrekkingen voortaan de volgende criteria te hanteren:

1. Een krediet wordt bij voorkeur beschikbaar gesteld indien een besteding ten goede komt aan het beleid van de gemeente m.b.t. woningbouw in algemene zin en specifieke doelgroepen zoals genoemd in de 'Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026' en de 'Prestatieafspraken Steenwijkerland 2023-2027' in het bijzonder. De nadruk ligt op fysieke ingrepen gericht op wonen met een sociale invalshoek;
2. voorstellen kunnen zijn, grondaankopen, subsidieregelingen, stimuleringsbijdragen, herstructureringsprojecten en gemeentelijke projecten;
3. de reserve heeft een aanjaagfunctie om investeringen te stimuleren van corporaties en eventueel marktpartijen. Ook groepen inwoners die samenwerken aan het realiseren van woningen vanuit collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) komen in aanmerking.
4. de raad neemt het besluit om een krediet vanuit de Reserve Volkshuisvesting ter beschikking te stellen op basis van een goed onderbouwd voorstel.

1.5 Met het vaststellen van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2017' heeft de raad besloten de omvang van de reserves te koppelen aan het solvabiliteitspercentage (eigen vermogen/ totale

vermogen * 100) en bepaald dat deze minimaal 20% bedraagt. Wij stellen voor deze norm ook in de nieuwe periode weer te hanteren.

De gezamenlijke provinciaal toezichthouders en het Rijk hebben voor verschillende financiële kengetallen, waaronder het solvabiliteitspercentage, signaleringswaarden opgesteld. Daar rapporteren we jaarlijks over in de begroting en het jaarverslag. Het betreft de volgende verplichte kengetallen: netto schuldquote, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en gemeentelijke belastingcapaciteit. Voor het solvabiliteitspercentage is de signaleringswaarde 20%. Wij gaan daarin dus een stap verder en hanteren dit percentage als norm.

1.6 De raad is bevoegd tot het instellen, wijzigen en opheffen van voorzieningen.

Kanttekeningen en risico's

1.2 Vergeleken met de vorige nota is de omvang van de reserve fors toegenomen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de koppeling aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor een goede beoordeling over de benodigde omvang van de reserve moeten we de relatie leggen met het risicoprofiel van onze gemeente. De score op financiële kengetal 'weerstandsratio' maakt dat inzichtelijk. Het geeft de verhouding weer tussen de weerstandscapaciteit en de totale omvang van de gewogen risico's. Deze weerstandscapaciteit wordt gevormd door de Algemene reserve – vaste buffer en de onbenutte belastingcapaciteit (voor een nadere toelichting, zie paragraaf 3.3). Vanaf het begrotingsjaar 2020 hanteren we kengetal weerstandsratio. De uitkomsten op basis van de laatste Jaarrekeningen zijn als volgt:

Jaarrekening 2020: 1,5

Jaarrekening 2021: 3,2

Jaarrekening 2022: 2,8

De raad heeft in 2019 bij het vaststellen van de 'Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2019' bepaald dat de signaleringswaarde van de weerstandsratio 1,0 bedraagt[1]. Deze waarde heeft alleen betrekking op de risico's voor zover deze zijn te kwantificeren.

We zien de afgelopen jaren dat de feitelijke weerstandsratio boven de signaleringswaarde van 1,0 ligt. Anders gezegd: De weerstandscapaciteit, waarvan de Algemene Reserve-vaste buffer het belangrijkste onderdeel vormt, is van voldoende omvang in relatie tot de financiële risico's. Gezien de uitkomsten, vinden wij het verantwoord om op een lager niveau te gaan zitten. Bovendien is deze reserve pas één keer ingezet toen het Vitaliteitsfonds in 2020 werd opgericht. Daarmee kon ondersteuning worden geboden aan maatschappelijke organisaties die door de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. Het gaat dus om uitzonderlijke situaties.

[1] Zie 'Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2019, p. 21.

Duurzaamheid en social return

N.v.t.

Financiële toelichting

De nieuwe Nota heeft geen directe financiële consequenties. Wel zal de gewijzigde normering van de 'Algemene reserve - vaste buffer' leiden tot een overheveling van middelen naar de 'Algemene reserve - vrij besteedbaar'. Dit zullen we verwerken bij het eerstvolgend moment in de P&C-cyclus.

Communicatie en participatie

N.v.t. (er verschijnt geen persbericht).

Uitvoering en planning

Na vaststelling van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023' treedt deze direct in werking.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. Twee reserves en een voorziening op te heffen, omdat er geen bestedingsplan/ uitvoeringsplan meer is voor het resterend saldo:

a) Reserve corona gerelateerde uitgaven Sociaal Domein (per 31-12-2024);

b) Reserve te bestemmen rekeningsaldo;

c) Reorganisatievoorziening.

2a) De hoogte van de 'Algemene reserve – vaste buffer' te bepalen op 10% van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds plus de inkomsten uit de onroerende-zaakbelastingen met een marge naar boven en naar beneden van 5%;

2b) Het overschot te storten in de 'Algemene reserve - vrij besteedbaar'.

3. De titel van de reserve 'Fonds Leader plus (2014-2020)' te wijzigen in 'Reserve Fonds Leader' zonder verwijzing naar de looptijd van het Europees subsidieprogramma.

4. De volgende vier criteria te hanteren om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage uit de 'Reserve volkshuisvesting':

1. Een krediet wordt bij voorkeur beschikbaar gesteld indien een besteding ten goede komt aan het beleid van de gemeente m.b.t. woningbouw in algemene zin en specifieke doelgroepen zoals genoemd in de 'Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026' en de 'Prestatieafspraken Steenwijkerland 2023-2027' in het bijzonder. De nadruk ligt op fysieke ingrepen gericht op wonen met een sociale invalshoek;
2. voorstellen kunnen zijn, grondaankopen, subsidieregelingen, stimuleringsbijdragen, herstructureringsprojecten en gemeentelijke projecten;
3. de reserve heeft een aanjaagfunctie om investeringen te stimuleren van corporaties en eventueel marktpartijen. Ook groepen inwoners die samenwerken aan het realiseren van woningen vanuit collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) komen in aanmerking.
4. de raad neemt het besluit om een krediet vanuit de Reserve Volkshuisvesting ter beschikking te stellen op basis van een goed onderbouwd voorstel.

5. De bestaande norm voor het solvabiliteitspercentage (eigen vermogen/totale vermogen * 100) van minimaal 20% in de nieuwe periode opnieuw te hanteren.

6. De 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023' vast te stellen.